

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון

ליום 30.09.16

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - "החברה")

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לתקופה שנתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה לתקופה של ינואר עד ספטמבר 2016 ("תקופת הדוח"). הדוח נערך בהתאם לחוזר פנסיה 7-3-2007 שפורסם על ידי משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

כללי

קרן הפנסיה עתודות הינה קרן ותיקה מאוזנת שהוקמה בשנת 1993. הקרן הוקמה במקורה על ידי אגודת הביטוח החקלאי בשיתוף עם סוכנות הביטוח (דאז) מבטח שמיר. בקרן כ- 25,000 עמיתים אשר מתוכם כ- 15,000 חברי קיבוץ. ככל קרנות הפנסיה הותיקות נסגרה עתודות בפני מבוטחים חדשים החל משנת 1995 ואוכלוסיית מבוטחיה הינה אוכלוסייה מוגדרת וקבועה.

עתודות פועלת בשיטת הגדרת זכויות כאשר מודל ההפרשות והתשלומים של עתודות מבוסס על שיטה של "מנות פנסיה". העיקרון המנחה במודל זה הינו פילוח כל תשלום לרכיבי הכיסוי השונים בשיעורים משתנים בהתאם לטבלאות אקטואריות המבוססות - בין היתר - על גיל/מגדר/שנת לידה של החוסך. וכך באמצעות יחוס פרטני של תשלום למשלם הספציפי על איפיוניו האקטואריים וקביעת מנת הפנסיה על בסיס איפיונים אלה, נמנע הסיכון של כניסה לגירעונות אקטואריים כתוצאה מהתחייבויות יתר.

עתודות מפעילה שלושה מסלולי פנסיה. המסלול הראשון פנסיית זקנה רגילה לעמית. המסלול השני פנסיה מקיפה לעמית והמסלול השלישי פנסיית זקנה לעמית בקבוצה. כאמור לעיל, פנסיית הזקנה לעמית בקבוצה מכילה אלמנטים נוספים (מוגבלים) מעבר לפנסיית הזקנה הרגילה.

בקרן קיימות כ- 120 בועות אקטואריות שחלקן בועות קיבוציות. דהיינו, בועה כקיבוץ, וחלקן בועות משפחתיות. לכל אחת מהקרנות מנוהל מאזן אקטוארי נפרד. כלומר, בעוד קרנות פנסיה רגילות מקיימות איזון אקטוארי בקרב כלל העמיתים שלהם (או בקרב קבוצות גדולות של אלפי/עשרות אלפי מבוטחים) קרן עתודות מנהלת מאזן אקטוארי פרטני לכל קבוצה בנפרד.

לפרטים בדבר כרית הביטחון - ראה פירוט בביאור 5 ב' לדוחות הכספיים של קרן הפנסיה.

1. התפתחויות מאז הדוח האחרון

1.1. מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

בפרק זה יסקרו חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר או טיטות של חוקים, תקנות חוזרים וניירות עמדה, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או המפקחת על הביטוח, לפי העניין, הרלבנטיים לפעילות החברה בתקופת הדוח ולאחריה, ככל שקיימים. כמו כן, למען הסדר הטוב, יפורטו בפרק זה הוראות דין מהותיות לפעילות החברה מתקופות קודמות לתקופת הדוח.

1.1.1. חקיקת משנה

• תיקון תקנות הפיקוח על שירות פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל), תשע"ד-2014 מיום 28.6.2016

ביום 28.6.2016 פורסם ברשומות תיקון לתקנות התשלומים. במסגרת הוראות התיקון נדחה מועד התחילה של התקנות ליום 1.2.2018 ביחס למעסיקים המעסיקים פחות מ-50 עובדים, וליום 1.2.2017 ביחס למעסיקים המעסיקים לפחות 50 עובדים אך לא יותר מ-100 עובדים. בנוסף, הוהבר כי שיעור הריבית בשל איחור בהפקדה לקופת גמל יהיה שיעור הריבית בשל איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית.

• **צו הרחבה בדבר הגדלת ההפרשות לביטוח פנסיוני במשק 2016 מיום 20.6.2016**

צו ההרחבה חל על כלל העובדים והמעבידים במשק הישראלי וקובע כי החל מיום 1.7.2016 יוגדלו ניכויי העובד והמעביד לרכיב התגמולים ל-5.75% ול-6.25% בהתאמה, וכן כי החל מיום 1.1.2017 יוגדלו ניכויי העובד והמעביד לרכיב התגמולים ל-6% ול-6.5% בהתאמה. כמו כן, נקבע כי שיעור הפרשת המעסיק לרכיב הפיצויים בקרן פנסיה יהיה בהתאם לקבוע בהסכם החל על העובד והמעסיק בלבד, ובכל מקרה לא יפחת מ-6% מהשכר הקובע. עוד נקבע, כי אין בהוראות הצו כדי לשנות או לגרוע מהתנאים הקבועים בדין או בהסכם החל על העובד, לרבות ככל ששיעורי ההפרשות גבוהים מהמפורט בצו ו/או לעניין סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים וכי הוראות הצו אינן גורעות מזכותם של עובד ומעסיקו לסכם על שיעורים גבוהים יותר.

1.1.1. **טיוטות חקיקת משנה**

• **טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) (תיקון), התשע"ו-2016 מיום 24.4.2016**

טיוטת התקנות כוללת מספר תיקונים מוצעים לתקנות הקיימות שמטרתם להסדיר עקרונות לעריכת הליך תחרותי לבחירת ברוקרים ולהתקשרות לביצוע עסקאות בניירות ערך או במטבע חוץ עם צדדים קשורים. כמו כן, במסגרת התיקון מוצע להסדיר גם את תחום ההחזקה בניירות ערך. יש לציין, כי בטיוטת התקנות הנוכחית הושמט האיסור על החזקה וסליקה של ניירות ערך באמצעות תאגיד בנקאי המתפעל את כספי העמיתים המנוהלים בחברה לניהול קופות גמל, איסור אשר הוצע בטיוטת התקנות הקודמת מיום 29.7.2015.

1.1.2. **חוזרים**

• **חוזר גמל 1-2-2016 "משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופת גמל" מיום 29.9.2016**

תקנה 2 לתקנות משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופת גמל מאפשרת לעמית למשוך כספים מחשבונות לא פעילים שצבורים בהם סכומים נמוכים והכל כמפורט בתקנות. תקנה 3 לתקנות האמורות קובעת כי חברה מנהלת של קופת גמל (ובכלל זה חברה מנהלת של קרן ותיקה) תשלח לעמיתים אלו הודעה נפרדת במועד ובנוסח עליו יורה הממונה. מטרת חוזר זה היא לקבוע הוראות למתן הודעה לעמיתים בעלי חשבונות כאמור בדבר זכותם למשיכת הכספים, הוראות לפרסום הזכות למשיכת כספים כאמור באתר האינטרנט של החברות המנהלות וכן חובת דיווח לממונה ביחס לביצוע משיכות כאמור.

• **חוזר גופים מוסדיים 17-9-2016 כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים מיום 29.9.16**

החוזר מתקן את הוראות חוזר גופים מוסדיים 5-9-2016 "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים". במסגרת התיקון תוקנו מספר הוראות הנוגעות למתן הלוואות לעמיתים על ידי גוף מוסדי וכן הוראות הנוגעות למתן הלוואות לדור.

• **חוזר גופים מוסדיים 14-9-2016 "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים" מיום 31.8.2016**

עם ההתפתחויות הטכנולוגיות גדלו היקפם ועוצמתם של איומים קיברנטיים העלולים לשבש את פעילותם התקינה של גופים מוסדיים ועלה הצורך לעדכן את תפיסת ההגנה של גופים מוסדיים כך שתינתן התייחסות גם לאיומים אלו. החוזר מחייב את הגופים המוסדיים לנהל סיכונים סייבר ומגדיר עקרונות לניהול סיכונים אלה. על הגופים המוסדיים לנהל את סיכונים הסייבר באופן אפקטיבי, עדכני ושוטף, ועל בסיס עקרונות ממשל תאגידי נאותים הכוללים התייחסות לשיטות, לתהליכים ולבקורות ובאופן אשר יאפשר להם להתמודד עם איומי סייבר. החוזר מבטל את הוראות חוזר גופים מוסדיים 9-2006 "הוראה לניהול סיכונים אבטחת מידע של הגופים המוסדיים" החל ממועד כניסתו לתוקף.

- **עמדת ממונה "ניהול סיכונים בגופים מוסדיים – סקירה רוחבית במבט השוואתי – עדכון 4" מיום 31.8.2016**

בחדש אפריל 2015 פרסם אגף שוק ההון הנחיה למילוי שאלון רחבי בנושא ניהול סיכונים בגופים מוסדיים. מטרת השאלון הייתה לקבל תמונת מצב לגבי תשתית ניהול הסיכונים בגופים המוסדיים בראייה השוואתית, לזהות ולהציף יישומים ראויים ובלתי ראויים ולעודד גופים מוסדיים לבצע הערכה עצמית של תשתית ניהול הסיכונים ואת הדירקטוריונים וועדות ההשקעה לבצע תהליך הערכה עצמית של אפקטיביות פעילותם ביחס לניהול סיכונים. במסגרת עמדת ממונה זו מפורטים ממצאי השאלון.
- **שה. 16463-2016 "עמדת ממונה – ממשק מעסיקים" מיום 31.8.2016**

עמדת הממונה עוסקת בסוגיות שונות הנוגעות לאופן היישום הראוי של ממשק מעסיקים אשר עלו בבדיקה שנערכה על ידי אגף שוק ההון בנושא זה. העמדה מתייחסת לנושאים הבאים: שימוש בקוד "הפרשים", דיווח על סוג קופה, דיווח על הפסקת הפקדות, ריבוי רכיבי שכר, שינוי סטאטוס רשומה, בקשה להשבת תשלום שהופקד ביתר ודיווח על הפקדת כספים באמצעות מספר אמצעי תשלום.
- **שה. 14054-2016 "ניהול המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום" מיום 1.8.2016**

הממונה הודיעה כי ביום 8.11.2016 יתקיים תרגיל המשכיות עסקית המדמה מלחמה כוללת. התרגיל ייערך במתכונת מורחבת, בהשתתפות גופים מוסדיים ואגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון. כדי להעריך את מוכנות הגוף המוסדי צורף לחזור דוח בקר שעל גופים מוסדיים למלא ולהעביר באופן הקבוע בחוזר על ליום 10.12.2016.
- **עמדת ממונה – "ממצאי ביקורות בנושא המשכיות עסקית – תרגיל אוקטובר 2015" מיום 19.7.2016**

עמדת הממונה עוסקת בממצאי תרגיל המשכיות עסקית שנערך בחדש אוקטובר 2015, במסגרתו נדרשו לדמות התמודדות עם אירוע רעידת אדמה. הממצאים המפורטים בעמדת הממונה עוסקים במעורבות הדירקטוריון, גיבוי ואחזור נתונים, ספקי שירות חיצוניים, סקירת תשתיות, אירועי סייבר, הטמעת תכנית המשכיות עסקית ועוד.
- **חוזר גופים מוסדיים 10-9-2016 "תשלומים לקופת גמל – תיקון" מיום 19.7.2016**

החוזר מתקן את חוזר גופים מוסדיים 35-9-2015 "תשלומים לקופת גמל". להלן עיקרי התיקון: תוקן המועד למשלוח הודעה נוספת למעסיק על אי עמידה בהוראות התקנות לעניין דיווח על הפקדת תשלומים לקופת גמל; נקבע כי השבת תשלום שהופקד ביתר תיעשה לאמצעי התשלום שהוגדר על ידי המעסיק בקובץ ממשק מעסיקים – דיווח שלילי; תוקנו המועדים להשבת תשלום שהופקד ביתר ועוד.
- **חוזר גופים מוסדיים 11-9-2016 "חוזר העברת כספים בין קופות גמל – תיקון" מיום 19.7.2016**

החוזר מתקן את חוזר גופים מוסדיים 1-9-2015 "העברת כספים בין קופות גמל" המסדיר את תהליך העברת הכספים בין חברות מנהלות של קופות גמל. התיקון מבקש לקצר את לוחות הזמנים של תהליך העברת הכספים ולפשט את ההליך עבור הלקוח. להלן עיקרי התיקון: בוטלה חובת הקופה המקבלת להודיע לקופה המעבירה על עצם קבלת בקשה להעברת כספים; תוקן משך הזמן להעברת בקשת הניוד מהקופה המקבלת לקופה המעבירה לשני ימי עסקים; בוצעה הבחנה בין עילות לדחיית בקשות העברה שבגינן תבוטל העברת הכספים ותידרש חתימה מחדש על טופס העברת הכספים, לבין עילות דחייה "טכניות" שבגינן תעכב הקופה את בקשת העברה ותבצע תיקונים והתאמות של טופס העברה, ללא צורך בהחתמת העמית מחדש; נקבע כי בכפוף להסכמת העמית רשאית קופה מעבירה לשלוח הודעה על דחיית העברת כספים לכתובת הדואר האלקטרוני של העמית; נקבע כי העברת מידע המועבר בתהליך העברת כספים בין גופים מוסדיים תעשה באמצעות ממשק ממוכן ובמבנה אחיד שיקבע הממונה.

• **חוזר גופים מוסדיים 9-9-2016 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור" מיום 5.7.2016**
 יישוב תביעות הינו מרכיב מרכזי בפעילותן של חברות ביטוח ושל חברות מנהלות של קרנות פנסיה. דרך פעולתו של גוף מוסדי במסגרת הליך יישוב תביעות משפיעה באופן ישיר על מימוש זכויותיו של התובע ועל יכולתו לבחון את דרכי הפעולה העומדות בפניו בשלבים השונים של ההליך האמור. לפיכך, קיימת חשיבות לקביעת כללים ברורים בידי גופים מוסדיים במסגרת יישוב תביעות. החוזר מחייב גופים מוסדיים לקבוע מערכת כללים לבירור ויישוב תביעות ולטיפול בפניות הציבור, והכל בכפוף לעקרונות ולכללים שנקבעו בחוזר. בנוסף קובע החוזר את תפקידי הדירקטוריון וההנהלה ביחס לאישור ולבקרה על מערכת הכללים ליישוב תביעות.

• **שה. 10795-2016 "עמדת ממונה – ממשיק מעסיקים" מיום 29.5.2016**
 העמדה עוסקת בממצאי בדיקה שערך אגף שוק ההון בנוגע ליישום ממשיק מעסיקים ובפרט בסוגיה מרכזית שעלתה בבדיקה, שעניינה אופן ביצוע התאמה בין פרטי הדיווח בקובץ לבין פרטי התנועה בחשבון הבנק של החברה המנהלת.

1.1.3. טיטות חוזרים

• **טיטת חוזר גופים מוסדיים 286-2015 "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני" מיום 29.9.2016**
 במסגרת תיקון 13 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 נקבע כי החל מינואר 2017 חלה על חברה מנהלת של קרן קולטת חובה לפנות לקרן המעבירה לשם בירור האם העמית הוא עמית לא-מפקיד באותה קרן. בהתאם לתיקון זה נוספו בנספח ד' לטיטת חוזר זה כללים לעניין העברת היזון חוזר על פנייה של חברה מנהלת של קרן קולטת.

• **טיטת עמדת ממונה – "ממשיק מעסיקים – דיווחים בגין אבדן כושר עבודה – טיטה" מיום 31.8.2016**
 לאור השינויים שחלו לאחרונה בהסכמי העבודה במשק לעניין שיעור ההפרשות לחיסכון פנסיוני ובמטרה להבטיח שמירה על זכויות העובדים פרסמה הממונה במסגרת הטיטה מספר הבהרות לדיווח אודות הפקדות לביטוח אבדן כושר עבודה במסגרת ממשיק מעסיקים.

• **טיטת חוזר גופים מוסדיים 278-2015 "איסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות ואופן טיפול בבקשות למשיכה והעברת כספים – חוזר מתקן" מיום 31.8.2016**
 טיטת החוזר מעדכנת את אופן הדיווח והנתונים שיש לדווח לאגף שוק ההון ביחס ליישוב תביעות וטיפול בבקשות למשיכה והעברת כספים, כפי שנקבעו בחוזר גופים מוסדיים 6-9-2011 שעניינו "איסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות ואופן טיפול בבקשות למשיכה ולהעברת כספים".

• **טיטת חוזר גופים מוסדיים 269-2015 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור – טיטת תיקון" מיום 2.8.2016**
 חוזר גופים מוסדיים 9-9-2016 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור" קובע עקרונות ליישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור. מבירור פניות ציבור שמוגשות לאגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון עולים מקרים בהם נמצאים ליקויים מהותיים, ליקוי שעשויים לחזור על עצמם או ליקויים בעלי השפעה על קבוצת לקוחות ("ליקוי מערכת"). על כן, הוחלט לתקן את החוזר כך שתוטל במסגרתו על גוף מוסדי חובה לבצע תחקור והליך של הפקת לקחים לצורך תיקון ליקוי מערכתי שאותר על ידו.

2. המצב הכספי של קרן הפנסיה

להלן הסבר להתפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח ובפרט בעניינים הבאים:

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית

30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2015	31 בדצמבר 2015	אלפי ש"ח
3,421,496	2,988,651	3,050,725	התחייבות לפנסיונרים
6,999,748	6,247,954	6,424,794	התחייבות לפעילים-זכויות שכבר נצברו
2,036,613	2,093,626	2,095,355	התחייבות לעמיתים לא פעילים

ב. גרעון אקטוארי

30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2015	31 בדצמבר 2015	אלפי ש"ח
(1,296,905)	(820,891)	(551,337)	גרעון אקטוארי

לפרטים בדבר הגירעון האקטוארי וכרית הביטחון, ראה פירוט בביאור 5 לדוחות הכספיים.

ג. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובבסיסים האקטואריים בתקופת הדוח.

ד. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים, הסיבות לכך והשפעתן

לא חלו התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים בתקופת הדוח, למעט בנוגע לגרעון האקטוארי כמפורט לעיל.

ה. התפתחויות בהתחייבות הפנסיונית ובעודף הכנסות על הוצאות.

30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2015	31 בדצמבר 2015	אלפי ש"ח
9,360,873	8,248,327	9,027,332	סך המאזן
9,350,678	8,217,086	9,013,415	התחייבות פנסיונית
371,470	153,144	930,254	עודף הכנסות על הוצאות

3. תוצאות פעילות

א. מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול להלן פירוט נתונים כספיים עיקריים מדוח הכנסות והוצאות:

לשנה שהסתיימה ביום 31

<u>בדצמבר</u>		<u>לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר</u>				
<u>שיעור מעודף</u>		<u>שיעור מעודף</u>		<u>שיעור מעודף</u>		
<u>ההכנסות</u>	<u>2015</u>	<u>ההכנסות</u>	<u>2015</u>	<u>ההכנסות</u>	<u>2016</u>	
%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	
<u>-0.11%</u>	<u>(1,043)</u>	<u>0.56%</u>	<u>855</u>	<u>-0.21%</u>	<u>(784)</u>	הכנסות ממזומנים ושווי מזומנים
						מהשקעות:
<u>87.52%</u>	<u>814,131</u>	<u>67.31%</u>	<u>103,079</u>	<u>68.20%</u>	<u>253,327</u>	בניירות ערך שאינם סחירים
<u>4.89%</u>	<u>45,472</u>	<u>-2.70%</u>	<u>-4,142</u>	<u>16.93%</u>	<u>62,884</u>	בניירות ערך סחירים
<u>2.46%</u>	<u>22,912</u>	<u>9.48%</u>	<u>14,525</u>	<u>4.31%</u>	<u>16,018</u>	בפקדונות והלוואות
<u>94.87%</u>	<u>882,515</u>	<u>74.09%</u>	<u>113,462</u>	<u>89.44%</u>	<u>332,229</u>	סך הכל הכנסות מהשקעות
						סיוע כספי מהאוצר בגין השנה הנוכחית
<u>9.78%</u>	<u>90,989</u>	<u>43.69%</u>	<u>66,916</u>	<u>19.10%</u>	<u>70,946</u>	
<u>104.54%</u>	<u>972,461</u>	<u>118.34%</u>	<u>181,233</u>	<u>108.32%</u>	<u>402,391</u>	סך הכל הכנסות
						הוצאות
<u>4.51%</u>	<u>41,912</u>	<u>18.33%</u>	<u>28,068</u>	<u>8.31%</u>	<u>30,885</u>	דמי ניהול לחברה המנהלת
<u>0.03%</u>	<u>295</u>	<u>0.01%</u>	<u>21</u>	<u>0.01%</u>	<u>36</u>	הוצאות אחרות
<u>4.54%</u>	<u>42,207</u>	<u>18.34%</u>	<u>28,089</u>	<u>8.32%</u>	<u>30,921</u>	סך כל ההוצאות
						עודף ההכנסות על ההוצאות מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה
<u>100.00%</u>	<u>930,254</u>	<u>100.00%</u>	<u>153,144</u>	<u>100.00%</u>	<u>371,470</u>	

(1) הכנסות מהשקעות:

א. **השקעה בניירות ערך שאינם סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016, סך ההכנסות מניירות ערך שאינם סחירים מהווה כ-68% מעודף ההכנסות ובתקופה המקבילה בשנת 2015 סך ההכנסות מניירות שאינם סחירים מהווה כ-67% מעודף ההכנסות.

ב. **השקעה בניירות ערך סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016, סך ההכנסות מניירות ערך סחירים מהווה כ-18% מעודף ההכנסות ובתקופה המקבילה בשנת 2015 סך ההכנסות מניירות ערך סחירים הניב תשואה שלילית של כ-3% מעודף ההכנסות.

לפרטים נוספים בדבר התפתחויות בסביבה הכלכלית ובשוק ההון ראה סעיף 4 – סקירה כלכלית.

(2) הוצאות דמי הניהול:

הוצאות דמי הניהול לתשעה החודשים הראשונים של שנת 2016 מסתכמות בכ- 8% מעודף ההכנסות לעומת כ-18% בתקופה המקבילה אשתקד.

3) עודף הכנסות :

עודף ההכנסות על הוצאות לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 מסתכמות בכ- 371 מיליון ש"ח לעומת כ- 153 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ב. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ג. שינוי מהותי ברווחי השקעות ביחס לתקופות קודמות

ראה פירוט בסעיף 3 (א) 1 לעיל.

ד. השפעת שינויים בהוראות המפקח על הביטוח על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו שינויים בהוראות המפקח שהשפיעו על תוצאות הפעילות. לעניין פירוט השינויים בהוראות המפקח, ראה סעיף 1 לעיל.

ה. השפעת השינויים בהוראות המס של תוצאות הפעילות

לא היו שינויים בהוראות המס שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ו. עונתיות

ככלל, ההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה אינן מתאפיינות בעונתיות; יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים (כגון תוספת הבראה) ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

ז. שינויים בהיקף דמי הגמולים

<u>ליום 30 בספטמבר 2016</u>	<u>ליום 30 בספטמבר 2015</u>	<u>ליום 31 בדצמבר 2015</u>
	<u>אלפי ש"ח</u>	
152,469	157,523	248,442

ח. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי

לא חלו שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בתקופת הדוח.

ט. פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים

ראה פירוט בסעיף 3 א (2) לעיל.

4. סקירה כלכלית

4.1. התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות החברה ותוצאותיה מושפעות במידה רבה משווקי ההון, שיעורי הריבית, המצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם, אשר משליך על נכסי הקרן, על היקף התביעות ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. להתפתחויות בתחום התעסוקה והשכר השפעה על פעילות החברה. להלן התייחסות להתפתחויות מרכזיות בסביבה המאקרו כלכלית שהינן בעלות השפעה על פעילות החברה.

מתחילת השנה ישנה מגמה מעורבת במדדים המובילים בעולם. הרבעון השלישי היה רבעון חיובי בשוקי המניות בעולם בהובלת השווקים המתעוררים והשוק היפני. בנוסף, בלט לטובה שוק המניות הבריטי אשר נהנה מהיחלשות הפאונד שהגיעה בעקבות משאל העם בו תמכו תושבי הממלכה בעד היפרדות בריטניה מהאיחוד האירופאי (ה-Brexit). בתקופה של תשעה חודשים המסתיימת בתאריך הדוח, נרשמה בשוק המניות המקומי מגמה שלילת במדדים המובילים ומנגד נרשמה מגמה חיובית במדד היתר. ברבעון השלישי נרשמה מגמה חיובית בשוק המניות המקומי. שוק האג"ח בישראל התאפיין מתחילת השנה בעליית תשואה קלה, בעיקר בסדרות לטווח ארוך. תשואות האג"ח לטווח ארוך עלו ברבעון השלישי ברוב השווקים המפותחים בעולם.

4.1.1. התפתחויות במצב הכלכלי בישראל

4.1.1.1. התפתחות במשק ובתעסוקה בישראל

שיעורי הצמיחה וכן שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה, שיעור האבטלה ורמות השכר משפיעים על היקף ההפקדות, בעיקר ואף עשויה להיות להם השפעה על היקפי התביעות.

צמיחה

תחזית הצמיחה המעודכנת של בנק ישראל לשנת 2016 ו 2017 עומדת על כ-2.8% ו-3.1% בהתאמה.

לפי האומדן העדכני של הלמ"ס, התמ"ג עלה במחצית הראשונה של 2016 ב-3.2% (בחישוב שנתי), לאחר עלייה של 2.0% במחצית הקודמת ועליה של 2.7% במחצית הראשונה אשתקד. בחינת ההתפתחות לפי רבעונים מראה שברבעון השני של 2016 עלה התוצר ב-4.3% בחישוב שנתי (4.0% באומדן הקודם), לאחר עליות של 2.3% ברבעון הראשון ו-3.7% ברבעון האחרון של שנת 2015. העלייה בתוצר ברבעון השני השנה משקפת עליות בהוצאה לצריכה פרטית (9.9%), בהוצאה לצריכה ציבורית (8.6%), בהשקעות בנכסים קבועים (5.4%) וביצוא הסחורות והשירותים למעט חברות הזנק ויהלומים (13.7% בחישוב שנתי).

נתוני תעסוקה

על פי נתוני סקר כוח האדם לרבעון השלישי לשנת 2016, שיעור האבטלה בגילאים 16-64 ירד ל-4.1% (ללא שינוי לעומת הרבעון השני), שיעור התעסוקה עלה ל-76.9% (ללא שינוי לעומת הרבעון השני). אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה - 4.7% (לעומת 4.8% ברבעון השני 2016). השכר הממוצע המשיך לעלות (נכון לחודש יולי 2016), אך בקצב נמוך מהרבעונים הקודמים בהם קצב העלייה הושפע בעיקר מעדכון שכר המינימום במשק.

4.1.1.2. נתוני האינפלציה, שער החליפין, שיעור הריבית והתשואות בישראל

אינפלציה

להלן נתונים בדבר השינוי במדד המחירים לצרכן ב-9 חודשים וברבעון השלישי של שנת 2016 ו-2015 ובשנת 2015 כולה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		באחוזים
	2015	2016	2015	2016	
מדד בגין	(0.4)	-	(0.6)	-	
מדד ידוע	0.3	0.4	(0.2)	-	

שערי חליפין

בתקופת הדוח ובתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה בתאריך הדוח נרשמה התחזקות בשער השקל לעומת הדולר, הפאונד והאירו.

להלן מידע בדבר התפתחות בשער החליפין של השקל מול מטבעות שונים :

שער החליפין היצג של ליש"ט	שער החליפין היצג של הדולר	שער החליפין היצג של האירו	
%	%	%	
(15.8)	(3.7)	(1.0)	לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016
(1.8)	0.9	(6.8)	30 בספטמבר 2015
(5.8)	(2.3)	(1.9)	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016
0.4	4.1	4.4	30 בספטמבר 2015
(4.6)	0.3	(10.1)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
שער החליפין היצג של ליש"ט	שער החליפין היצג של הדולר	שער החליפין היצג של האירו	
4.872	3.758	4.203	ליום 30 בספטמבר 2016
5.952	3.923	4.404	ליום 30 בספטמבר 2015
5.784	3.902	4.247	ליום 31 בדצמבר 2015

התפתחות שיעור הריבית והתשואות

בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי ברמה של 0.1%. בעקום התשואה חסרת הסיכון השקלית חלה ברבעון השלישי עליית תשואות קלה בעיקר בטווחים הארוכים. כמו-כן, חלה עליית תשואות קלה באפיק הצמוד.

מתחילת השנה עלו קלות ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון, בעיקר בטווחים הקצרים, על רקע עלייה במחירי הנפט, בטווחים הבינוניים והארוכים חלו ירידות קלות בציפיות האינפלציה..

בנק ישראל המשיך את מעורבותו בשוק המט"ח.

להלן נתוני הריבית חסרת הסיכון הצמודה בישראל (בהתאם לאג"ח ממשלתיות צמודות מדד) לטווחים שונים :

ריבית חסרת סיכון			באחוזים טווח לפידיון
נכון ליום 31 בדצמבר 2015	נכון ליום 30 בספטמבר 2015	נכון ליום 30 בספטמבר 2016	
0.2	0.2	0.1	5 שנים
0.6	0.8	0.4	10 שנים
1.2	1.3	0.9	20 שנים

ירידה בעקום הריבית ושינויים בתלילות יש בהם כדי להביא בתנאים מסוימים להגדלת ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן בעקבות התאמת ריבית ההיוון המשמשת בחישוב ההתחייבויות הפנסיוניות. מאידך, ירידה כזו עשויה להביא לרווחי הון בצד הנכסים מנגד עלייה בעקום הריבית ושינויים בתלילות עשויים להוביל לתופעה הפוכה. ההשפעה המשולבת תלויה במבנה הנכסים וההתחייבויות ובמאפייני השינוי בעקום.

4.1.1.3. התפתחויות במצב הכלכלי בעולם

אומדן צמיחת התוצר בארה"ב ברבעון השלישי של 2016 הינו כ-1.5% (ביחס לרבעון מקביל אשתקד). שיעור האבטלה נותר ללא שינוי הרבעון ברמת 4.9%. בסיכום שלושת החודשים האחרונים נרשם גיוס חודשי ממוצע של 192 אלף עובדים, המהווה המשך מגמה חיובית בשוק העבודה. לאחר תום הרבעון נבחר לנשיאות ארה"ב המועמד הרפובליקני דונלד טראמפ.

בגוש האירו אומדן צמיחת התוצר ברבעון השלישי 2016 עמד על כ-1.6% (ביחס לרבעון המקביל אשתקד).

בבריטניה, לאחר תום הרבעון, החליט בית המשפט שיש לקבל את אישור הפרלמנט בתהליך העזיבה מגוש היורו. בעקבות החלטה זו המטבע התחזק וזאת לאחר פחות משמעותי על רקע התגברות החששות כי יציאת בריטניה מהאיחוד תוביל לפגיעה משמעותית בכלכלה הבריטית.

ביפן, נתוני המאקרו לרבעון השלישי המשיכו להצביע על צמיחה מתונה, למרות מדיניות מוניטארית מרחיבה של הבנק המרכזי.

בסין, נתוני הרבעון השלישי הצביעו על התייצבות צמיחת הכלכלה הסינית ברמה של 6.7% (שנה מול שנה) וזאת בהתאם לציפיות ובדומה לקצב הצמיחה השנתי ברבעון השני.

בסוף הרבעון השלישי 2016 בפגישה מיוחדת של ארגון המדינות המייצאות נפט OPEC יחד עם יצואניות נוספות שאינן חברות בארגון וביניהן רוסיה, הודיע הארגון כי יבצע הקפאה של תפוקת הנפט וזאת כדי לייצב את מחירו. לאחר ההודעה הנפט עלה בכ-5% ומחירו בסוף הרבעון נקבע על 48 דולר לחבית - ללא שינוי מסוף רבעון קודם.

צמיחה עולמית

להלן פירוט נתוני הצמיחה העולמית על-פי קרן המטבע הבינלאומית (1) לשנת 2016 לעומת 2015:

באחוזים	תחזית 2016	בפועל 2015
עולמי	3.1	3.1
ארה"ב	1.6	2.6
גוש האירו	1.7	2.0
אסיה (ללא יפן)	6.5	6.6
יפן	0.5	0.5
סין	6.6	6.9
חבר המדינות העצמאיות	(0.3)	(2.8)

(1) נכון לאוקטובר 2016.

שוקי המניות בעולם

באחוזים	במונחי מטבע מקומי						במונחי ש"ח			
	לתקופה של			לתקופה של			לתקופה של		לתקופה של	
	שלושה חודשים			שלושה חודשים			שלושה חודשים		שלושה חודשים	
	לשנה	לשנה	לשנה	לשנה	לשנה	לשנה	לשנה	לשנה	לשנה	לשנה
דאו ג'ונס	2015	2016	2015	2015	2016	2015	2015	2016	2015	2016
נאסד"ק	(1.9)	(0.2)	(7.8)	1.2	(2.2)	(7.6)	2.1	(8.6)	5.1	(8.6)
ניקיי טוקיו	6.1	7.2	(1.6)	2.2	5.7	(7.4)	9.7	(2.4)	6.1	(2.4)
קאק פריז	8.6	5.0	(0.1)	(0.8)	9.1	(14.1)	5.6	(0.4)	(13.6)	(0.4)
פוטסי	(2.4)	3.0	(2.8)	(5.1)	8.5	(7.0)	5.0	4.3	(4.1)	(4.1)
לונדון	(9.3)	(0.1)	(9.4)	(6.9)	(4.9)	(7.0)	6.1	(7.7)	10.5	(7.7)
דאקס	(9.3)	(0.1)	(9.4)	(6.9)	(4.9)	(7.0)	6.1	(7.7)	10.5	(7.7)
פרנקפורט	(1.5)	6.5	(8.2)	(3.2)	9.6	(11.7)	8.6	(1.5)	(2.2)	(1.5)
MSCI	(1.5)	6.5	(8.2)	(3.2)	9.6	(11.7)	8.6	(1.5)	(2.2)	(1.5)
WORLD	(2.4)	2.0	(6.7)	0.0	(2.7)	(8.9)	4.4	(7.5)	3.8	(7.5)

4.1.1.4. התפתחויות בשוק ההון בישראל

לתשואות בשוק ההון השפעה על נכסי הקרן ועל סעיף הכנסות מהשקעות של קרן הפנסיה.

התפתחויות בשוק ההון בישראל

בתקופה של 9 חודשים שהסתיימה בתאריך הדוח, נרשמו ירידות שערים במדדים המובילים בשוק המניות המקומי, כאשר מנגד מדדי היתר הציגו עליות שערים חדות. בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה בתאריך הדוח, נרשמו עליות שערים בשוק המניות המקומי.

שוק האג"ח בישראל התאפיין מתחילת השנה בירידת תשואה, בעיקר בסדרות לטווח ארוך. ברבעון השלישי ניכרה עלית תשואות קלה באפיקים הצמודים, ומנגד באפיקים השקליים נרשמו ירידות תשואה קלות בעיקר בטווחים הארוכים.

להלן נתוני השינוי במדדי מניות ואג"ח עיקריים בישראל:

מדדי מניות					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		באחוזים
	2015	2016	2015	2016	
4.4	(9.6)	3.2	1.8	(5.6)	ת"א 25
2.0	(8.3)	4.2	0.9	(4.1)	ת"א 100
26.3	0.5	14.3	15.7	21.8	יתר
6.8	(5.9)	3.4	2.2	(8.0)	מניות כללי
מדדי אג"ח					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		באחוזים
	2015	2016	2015	2016	
1.8	0.8	0.0	1.5	2.7	כללי
0.0	(0.1)	(0.1)	(0.1)	12.	תלבוט צמודות
4.7	(2.0)	0.9	2.8	91.	תלבוט שקלי
(0.2)	(0.2)	(0.8)	(0.1)	2.6	ממשלתי צמוד מדד
2.8	(2.7)	1.0	2.4	2.1	ממשלתי שקלי

להלן היקפי הגיוס של החברות הציבוריות ביחס לאשתקד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		במיליארדי ש"ח
	2015	2016	2015	2016	
57.1	12.8	25.3	45.6	56.7	היקף הגיוס של חברות ציבוריות לתקופה

לתשואות בשוק ההון וכן לתשואה על נכסים אחרים (כגון: נדל"ן, קרנות השקעה ונכסי חוב לא סחירים) השפעה על נכסי הקרן ועל סעיף ההכנסות מהשקעות של קרן הפנסיה.

5. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי SOX302:**הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי****5.1 הוראות המפקח לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי**

המפקח פרסם בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "חוזרי המפקח") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברות ביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות פנסיה ובקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים").

בהתאם כללה החברה המידע בכפוף להוראות הדין והדיווח ובמועדים כפי שנקבעו בהוראות אלו.

5.2 סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act - אחריות הנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם לחוזרי המפקח, המבוססים על סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, וכפי שפורט בדוחות הדירקטוריון הקודמים של החברה, החברה פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות, שכלל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיים המבוצעים, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו. יצוין כי במסגרת העברת התפעול של החברה, כמתואר בביאור 21 לדוחות הכספיים השנתיים, החברה נמצאת בתהליך של עדכון והתאמת תהליכי הבקרה הפנימית למסגרת התפעולית.

הצהרות המנהלים, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי המפקח, מצורפות להלן לאחר דוח דירקטוריון זה.

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

20.11.2016

שם התאגיד	תאריך
<p>_____</p>	<p>תפקידים : יו"ר דירקטוריון</p>
<p>_____</p>	<p>מנהל כללי</p>
	<p>שמות החותמים : 1. דורון סט 2. שלום בן עיון</p>